

ВИДИ КОРПОРАТИВНИХ МОДЕЛЕЙ: СУЧАСНИЙ СТАН Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Даниленко К.О., здобувач вищої освіти

Сметана Д.О., здобувач вищої освіти

kdanilenko887@gmail.com

Науковий керівник: Бочарова Н.А., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В сучасному світі корпоративні моделі є ключовим елементом успіху будь-якого бізнесу. Вони визначають стратегію, організаційну структуру та способи взаємодії між учасниками корпорації. Важливо враховувати, що швидкі технологічні зміни, економічні та соціокультурні тенденції постійно перетворюють бізнес-середовище.

У цьому контексті варто докладніше розглянути різноманітні корпоративні моделі, їх сучасний стан та потенційні перспективи розвитку. Відмінність між ними може полягати в рівні централізації прийняття рішень, ступені взаємодії зі спільнотами та клієнтами, а також у застосуванні новітніх технологій для підтримки бізнес-процесів.

Корпоративне управління являє собою систему правил, практик і процесів призначених для управління та контролю компанії. Воно передбачає баланс інтересів між зацікавленими сторонами компанії, включаючи акціонерів, посадових осіб, клієнтів, постачальників, фінансистів, уряди та суспільством. Корпоративним управлінням також забезпечується основа досягнення корпоративних цілей, тому воно охоплює більшість сфер управління, від планів дій і внутрішнього контролю до вимірювання ефективності та розкриття інформації.

Корпоративна форма бізнесу здебільшого знаходиться під управлінням ради директорів, тоді як акціонерам належить право призначення її членів. Зі своєї сторони, рада директорів обирає професійних менеджерів для ведення бізнесу. Різні країни мають відмінні правила, й моделі корпоративного управління спираються на них. Моделі корпоративного управління можна класифікувати за такими категоріями [1-6]:

- Англо-американська модель;
- Німецька модель;
- Японська модель;
- Модель соціального контролю;

- Індійська модель.

- 1)Англо-американська модель

За англо-американською моделлю корпоративного управління, права надаються акціонерам. Вони можуть обирати всіх членів Ради, а Рада, у свій час, відповідає за керування компанією. Нижче наведено декілька особливостей англо-американської моделі:

- Модель, що орієнтується на акціонерів. Альтернативною назвою може бути англосаксонський підхід до корпоративного управління, він є наріжним каменем корпоративного управління в країнах Співдружності націй, включаючи Великобританію, Канаду, Сполучені Штати, Австралію та Індію.

- Директори зазвичай знаходяться під контролем керівництва.

- Керівництвом компанії займаються професійні менеджери з невеликою часткою власності. Власність і контроль чітко розділені.

- Портфельними інвесторами виступають такі інвестиційні установи як банки та пайові фонди. У випадку коли вони залишаються незадоволеними роботою компанії, то можуть просто продати свою частку ринку.

- 2) Німецька модель

Також знайома як європейська модель. Несе думку, що працівники і є зацікавленою стороною успіху компанії, й саме тому мають право брати участь в управлінні компанією. Здійснення корпоративного управління відбувається за допомогою двох рад, тому модель також відома як модель дворівневої влади. Цими рівнями є:

Наглядова рада : Обирається акціонерами. Співробітники також мають своїх представників, які, зазвичай, становлять половину чи третину учасників Наглядової ради.

Рада правління : Наглядова рада має право призначення учасників та контролю над Радою правління, також може звільнити й поновити її склад.

- 3) Японська модель

Японськими компаніями процес залучення великої частини капіталу відбувається за допомогою банків та інших фінансових установ. Вони також мають тісний зв'язок із керівництвом компанії, оскільки банки та інші установи становлять дуже великий відсоток їхнього бізнесу. Президент та Рада директорів призначаються акціонерами та основними банками. Ця модель враховує не тільки інтереси акціонерів, а ще значну увагу приділяє кредиторам.

4) Модель соціального контролю

Модель соціального контролю підтримує повне представництво зацікавленими сторонами у правлінні. Відповідно до цієї моделі внутрішній контроль корпоративного управління вдосконалюється шляхом створення комітетів зацікавлених сторін на додаток до призначених акціонерів ради директорів.

До складу Ради зацікавлених сторін мають входити представники акціонерів, працівники, основні споживачі, головні постачальники, кредитори.

5) Індійська модель

Загалом Індія має три типи компаній, до них входять: приватні компанії, державні компанії та підприємства державного сектору. Кожна містить відмінний вид акціонерного капіталу. Тому, Індійська модель є поєднанням англо-американської та німецької моделі.

У цьому дослідженні ми розглянули різноманітні корпоративні моделі, оцінили їх сучасний стан та розглянули можливі перспективи розвитку. Виявилось, що вибір оптимальної корпоративної моделі залежить від численних чинників, включаючи галузь бізнесу, ринкові умови та стратегічні цілі компанії. Централізовані моделі можуть бути ефективними в управлінні складними корпоративними структурами, забезпечуючи високий рівень координації та контролю. З іншого боку, децентралізовані моделі можуть надати більшу гнучкість та стимулювати інновації, особливо в умовах швидко змінюючогося ринкового середовища. Важливо також враховувати потенціал використання новітніх технологій, таких як штучний інтелект та блокчейн, для підтримки бізнес-процесів у будь-якій корпоративній моделі.

Загалом, кожна корпорація повинна уважно вибирати свою модель, враховуючи специфіку свого бізнесу та потреби ринку. Розуміння сучасних тенденцій у розвитку корпоративних моделей дозволяє компаніям ефективно адаптуватися до змінливих умов та забезпечити стійкий успіх у майбутньому.

Таким чином, у контексті сучасної динамічної економічної ситуації, де зміни в технологіях, споживацьких уподобаннях та екологічних вимогах набувають все більшого значення, компанії повинні бути готовими до постійного аналізу та модифікації своїх корпоративних моделей.

Необхідно наголосити, що одна з ключових складових успішного розвитку корпорації — це врахування потреб і очікувань

співробітників, клієнтів і суспільства в цілому. Створення збалансованої та стійкої корпоративної моделі, яка враховує інтереси всіх зацікавлених сторін, стає ключовим фактором для забезпечення конкурентоспроможності та виживання на ринку.

Завдяки врахуванню всіх цих аспектів, компанії можуть стати не тільки успішними гравцями у своїй галузі, але й прикладом інноваційного та ефективного управління. Правильно обрана корпоративна модель стає фундаментом для стабільного розвитку та досягнення стратегічних цілей компанії в непередбачувому бізнес-середовищі. Отже, важливо враховувати, що розвиток корпоративних моделей є невід'ємною частиною стратегічного управління, що надає компаніям можливість ефективно адаптуватися до змін та досягати успіху в умовах невизначеності та конкуренції.

Література.

1. Шкільняк М. М., Апостолук О. З. Корпоративне управління. Навчально-методичний комплекс. Тернопіль, 2016. 89 с.
2. Watson H.G. (2005). Corporate Governance requires Quality Leadership in The Impact of Corporate Governance On the Quality of Management, «International Academy for Quality», June, P. 3–18.
3. Мішеніна Г. А., Матвєєва Ю. Т. Корпоративне управління : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2018. 212 с.
4. Сергійчук С.І. Корпоративне управління: навчальний посібник. Миколаїв: НУК, 2016. 228 с. URL: <http://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7530db6d-a7b3-412c-9f8d-09863e7b35d0/content> (дата звернення: 12.04.2023)
5. Ігнат'єва І. А., Гарафонов О. І. Корпоративне управління. навч. посібн. Центр учбової літератури, Київ, 2013.600с
6. Мороз О. В. Корпоративне управління на підприємствах України: постприватизаційний етап еволюції: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ, 2008. 180 с.